

ע"פ 9956/16 - מרקו מויאל נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 9956/16

כבוד השופט א' שהם

לפני:

מרקו מויאל

המערער:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 20.12.2016, בעפ"ג 1517-12-16, שניתנה על ידי כב' השופט א' יקואל

כ"ב בכסלו התשע"ז (22.12.16)
עו"ד מירב נוסבוים
עו"ד תומר סגלוביץ'

תאריך הישיבה:
בשם המערער:
בשם המשיבה:

החלטה

1. לפני ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט א' יקואל), בעפ"ג 1517-12-16, מיום 20.12.2016, במסגרתה נדחתה בקשת המערער לעיכוב ביצוע עונש מאסר בפועל, אשר הושת עליו בגזר דינו של בית משפט השלום בפתח-תקווה (כב' השופט ח' טרסי - סג"נ), בת"פ 56244-06-15, מיום 26.10.2016.

רקע והליכים קודמים

2. מכתב האישום המתוקן, אשר הוגש לבית משפט השלום בעניינו של המערער, עולה, כי במהלך החודשים אפריל-יוני 2015, התפרצו המערער ואדם אחר (להלן: השותף) למספר רב של כלי רכב, במטרה לבצע גניבה. המערער ושותפו פעלו בשיטה קבועה, במסגרתה נהגו השניים להגיע לחניונים של סופרמרקטים שונים (להלן: החניונים), לאתר נשים, מבוגרות בדרך כלל (להלן: המתלוננות), תוך המתנה שהללו תסיימנה לערוך את קניותיהן. בעת שהמתלוננות העמיסו שקיות מצרכים לתאי המטען של רכביהן, ודעתן הייתה מוסחת בעקבות ביצוע פעולה זו, המערער ושותפו נטלו את תיקיהן של המתלוננות, שהונחו קודם לכן בתוך הרכב. במקרים אחדים, המערער או שותפו אף שוחחו עם המתלוננות, במטרה להסיח את דעתן, בכדי להקל על נטילת תיקיהן מתוך הרכב. לאחר ביצוע המעשים, נמלטו

עמוד 1

המערער ושותפו מהחניונים במהירות, באמצעות רכב שבו נהג השותף. בחלק מהמקרים, נסעו השניים ישירות לכספומטים שהיו בקרבת מקום, ומשכו, או ניסו למשוך, סכומי כסף שונים, באמצעות כרטיסי אשראי שהיו בתיקים הגנובים.

3. ביום 21.6.2016, הורשע המערער, על יסוד הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, בביצוע העבירות הבאות: התפרצות בצוותא לרכב בכוונה לבצע גניבה, לפי סעיף 413, בצירוף סעיף 29(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) (6 עבירות); גניבה מרכב בצוותא, לפי סעיף 413ד, בצירוף סעיף 29(א) לחוק העונשין (4 עבירות); גניבה בצוותא, לפי סעיף 384, בצירוף סעיף 29(א) לחוק העונשין; גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין; ניסיון הונאה בכרטיס חיוב בצוותא, לפי סעיף 17 לחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986 (להלן: חוק כרטיסי חיוב), בצירוף סעיפים 29(א) ו-25 לחוק העונשין (4 עבירות); הונאה בכרטיס חיוב בצוותא, לפי סעיף 17 לחוק כרטיסי חיוב, בצירוף סעיף 29(א) לחוק העונשין (2 עבירות); גניבת כרטיס חיוב בצוותא, לפי סעיף 16 לחוק כרטיסי חיוב, בצירוף סעיף 29(א) לחוק העונשין.

4. ביום 18.9.2016, הוגש לבית משפט השלום תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינו של המערער. שירות המבחן סקר את נסיבות חייו של המערער, וציין כי במשך שנים רבות היה הלה מכור לסמים קשים, ומעורב באופן חוזר ונשנה במעשים פליליים. מספר ניסיונות גמילה שנערכו למערער, במסגרות שונות, לא צלחו. יחד עם זאת, צוין בתסקיר שירות המבחן, כי במהלך השנה האחרונה השתלב המערער בהליך טיפולי חדש, ולראשונה בחייו, חל שינוי משמעותי בהתנהגותו, אשר בא לידי ביטוי בשיתוף פעולה גם גורמי הטיפול; ביציבות והתמדה בקבלת תחליפי סם; בהימנעות משימוש בסמי רחוב; ובלקיחת אחריות והבעת חרטה על מעשיו. לאור התפתחות זו, העריך שירות המבחן כי הסיכון להתנהגות פורעת חוק בעתיד, מצדו של המערער, פחת באופן משמעותי, וכי קיים סיכוי גבוה לשיקומו של המערער. לאור זאת, בא שירות המבחן בהמלצה לפיה יושת על המערער עונש של שירות לתועלת הציבור, בהיקף של 400 שעות, לצד הארכת מאסרו המותנה ומתן צו מבחן למשך שנה.

5. ביום 26.10.2016, גזר בית משפט השלום את דינו של המערער. מתחם הענישה ההולם שקבע בית משפט השלום בהקשר למעשיו של המערער, נע בין 22 ל-48 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בבואו לקבוע את עונשו של המערער, בגדרי המתחם, נתן בית משפט השלום את דעתו לשיקולי השיקום בעניינו של המערער, כפי שעלו מתסקיר שירות המבחן. יחד עם זאת, עמד בית משפט השלום גם על חומרת מעשיו של המערער, והיקפם; ועל עברו הפלילי המכביד ביותר של המערער, הכולל הרשעות בביצוע עבירות רכוש דומות. לאחר שבית משפט השלום ערך איזון בין כלל השיקולים הרלבנטיים, הוחלט להשית על המערער את העונשים הבאים: 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; הפעלתם, בחופף בינם לבין עצמם ובחופף לעונש שהוטל, של שני מאסרים מותנים, בני 5 ו-7 חודשים, אשר הושתו על המערער במסגרת תיק קודם (ת"פ 50222-07-12); 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המערער, במשך 3 שנים, כל עבירת רכוש או עבירה על חוק כרטיסי חיוב, למעט עבירה על סעיף 413 לחוק העונשין; פיצוי לחמש מתלוננות בסכום של 2000 ₪ כל אחת; וקנס בסך 2000 ₪, או 20 ימי מאסר תמורתו.

6. ביום 1.12.2016, הגיש המערער ערעור לבית המשפט המחוזי (להלן: הערעור בהליך העיקרי), על גזר דינו של בית משפט השלום. בד בבד, הגיש המערער לבית המשפט המחוזי בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל, אשר הושת עליו, עד להכרעה בערעור בהליך העיקרי.

7. ביום 20.12.2016, דחה בית המשפט המחוזי את בקשת המערער לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל שנגזר עליו.

8. בתחילה, נתן בית המשפט המחוזי את דעתו, לחומרת המעשים בהם הורשע המערער, בקובעו, כי מעשים אלו פוגעים פגיעה חמורה ברכושו, בפרטיותו ובתחושת ביטחונו האישי של הציבור. ביתר שאת אמורים הדברים, שעה שמדובר "במעשים שיטתיים, יזומים ומתוכננים, אשר בוצעו בצוותא לאורך זמן, כלפי מתלוננים רבים ומבוגרים".

אשר לסיכויי הערעור בהליך העיקרי, ציין בית המשפט המחוזי, מבלי לקבוע מסמרות בנושא, כי דומה שהסיכויים "אינם גבוהים במידה כזו שתטה את הכף לעבר עיכוב ביצוע עונש המאסר אשר נגזר על" המערער. זאת, מכיוון שבמסגרת הערעור בהליך העיקרי, לא השיג המערער על קביעת מתחמי הענישה על ידי בית משפט השלום, אלא שהערעור מתמקד באופן יישום סעיף 40ד לחוק העונשין, "שעניינו בסטייה מממתחם הענישה מחמת שיקולי שיקום", על עניינו של המערער. בהתייחס לעניין זה, התרשם בית המשפט המחוזי, כי בגזר דינו של בית משפט השלום ניתן משקל רב לשיקולי השיקום, דבר אשר בא לידי ביטוי בקביעת עונש הקרוב לרף התחתון של מתחם הענישה.

בהמשך דבריו, הבהיר בית המשפט המחוזי, כי העונש שנגזר על המערער אינו מסוג העונשים אשר תחילת ריצויים עלולה לייתר את שמיעת הערעור, שכן "אין כל הכרח שקבלת הערעור תביא לביטול העונש כולו או להמרתו באפיק שיקומי באופן גורף".

בהתייחס לטענת המערער לפיה צפויה פגיעה בהליך השיקומי שהחל בו, ככל שבקשת עיכוב הביצוע תידחה, קבע בית המשפט המחוזי, כי אין כל מניעה שהמערער ימשיך בהליך השיקום בין כותלי הכלא.

אשר לפסיקה, שאליה הפנה המערער, במסגרתה הביאו שיקולי השיקום לעיכוב ביצועו של גזר דין, הטעים בית המשפט המחוזי, כי מדובר במקרים שניתן לאבחנם בשל קיומן של נסיבות שונות, ובהן: "גיל צעיר ונסיבות אישיות מיוחדות"; עבירות שחומרתן נמוכה; הסכמת המדינה להמלצת שירות המבחן; ועוד.

בהינתן האמור לעיל, קבע בית המשפט המחוזי כי אין כל הצדקה להורות על עיכוב ביצועו של עונש המאסר אשר הושת על המערער, ולאור זאת דחה את בקשתו, והורה עליו להתייצב לריצוי עונשו, ביום 22.10.2016.

הערעור על החלטת בית המשפט המחוזי

9. המערער אינו משלים עם החלטתו של בית המשפט המחוזי, וביום 21.12.2016, הוגש ערעור על החלטה זו, ובצדו בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר.

לאחר שעיינתי בכתב הערעור, הוריתי, באותו יום, על עיכוב ביצוע עונש המאסר אשר הושת על המערער, עד להחלטה אחרת.

10. בהודעת הערעור נטען, כי שגה בית המשפט המחוזי עת דחה את הבקשה לעיכוב ביצוע, שכן החלטה זו פוגעת באופן משמעותי בסיכויי הערעור בהליך העיקרי. החלטת בית המשפט המחוזי משנה, לפי הנטען, את המצב העובדתי שבו נתון המערער, "שכן תחילת ריצוי העונש קוטעת באופן ברור את הליך השיקום הממושך בו" הוא החל. משכך, הוסיף ונטען המערער, כי החלטת בית המשפט המחוזי שומטת את הקרקע מתחת לטענתו המרכזית במסגרת הערעור בהליך העיקרי, לפיה בשל שיקולי השיקום ראוי לסטות בעניינו לקולה, ממתחם העונש ההולם.

עוד נטען על ידי המערער, כי בקשתו "עומדת במרבית המבחנים אשר נקבעו בהלכת שוורץ (ע"פ 111/9)", ובלאו הכי, אין מדובר ברשימה סגורה של שיקולים שאותם יש לבחון. המערער מודע לכך כי שיקולי השיקום אינם מוזכרים במסגרת הלכת שוורץ האמורה, ואולם, לטענת המערער, עולה מהפסיקה, אשר הוצגה גם לבית המשפט המחוזי, כי עוכבו עונשי מאסר עד להכרעה בערעורים לגופם, בשל הרצון שלא לקטוע הליך שיקומי בו החלו מבקשי העיכוב.

המערער הדגיש בנוסף, כי מאז שניתן גזר הדין בעניינו, "הוא ממשיך לתת בדיקות שתן נקיות ומתייצב לכל השיחות הטיפוליות", ומשכך, רמת הסיכון הנשקפת ממנו להתנהגות פורעת חוק בעתיד, פחתה באופן משמעותי, כעולה מתסקיר שירות המבחן, שהוגש לבית המשפט המחוזי.

11. במהלך הדיון בערעור שהתקיים בפניי, ציינה באת-כוחו של המערער, עו"ד מירב נוסבוים, כי המערער הינו אדם בשנות ה-50 לחייו, אשר במשך שנים ארוכות סבל מהתמכרות לסמים קשים, וכעת, לראשונה בחייו, הוא מצליח להתמיד "בהליך טיפולי יוצא דופן". נטען בנוסף, כי המערער ערך "שינוי עצום" בכל תחומי חייו, ולאחרונה הוא אף פנה למרכז לגביית קנסות, והחל בתשלום חובות שצבר במהלך השנים. עו"ד נוסבוים הוסיפה וטענה, כי ראוי שהמותב אשר ידון בערעור בהליך העיקרי, לא יעמוד בפני מצב עובדתי שונה, בעוד שהמערער ממשיך בהליך השיקומי שבו החל, וראוי כי כל קשת אפשרויות הענישה תעמוד לנגד עיני ערכאת הערעור.

תגובת המשיבה

12. בא-כוחה של המשיבה, עו"ד תומר סגלוביץ', סבור כי לא נפלה כל טעות בהחלטתו המנומקת והמפורטת של בית המשפט המחוזי. עו"ד סגלוביץ' עמד על עברו הפלילי המכביד של המערער; על העובדה כי העובדה כי העבירות בתיק דנן בוצעו חודשים ספורים בלבד לאחר שהמערער שוחרר ממאסר קודם, אותו ריצה בגין הרשעה בביצוע עבירות דומות; ועל כי בית המשפט השלום הקל בעונשו של המערער, הן בקביעת העונש בתחתית מתחם הענישה, והן בהפעלתם של שני מאסרים מותנים קודמים באופן חופף. לבסוף נטען, כי יש להניח שגם אם יוחלט להקל בעונשו של המערער, במסגרת הערעור בהליך העיקרי, העונש לא יומר בעבודות שירות.

דיון והכרעה

13. לאחר שבחנתי את החומר שהונח לפניי, והאזנתי לטיעוני הצדדים בדיון שנערך בערעור, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות.

14. הלכה מושרשת היא, כי הגשת ערעור, כשלעצמה, אינה מצדיקה עיכוב ביצוע עונש מאסר אשר הושת על נאשם, וברירת המחדל היא ביצוע מידי של העונש. עם זאת, נקבע בפסיקה, כי אל מול האינטרס הציבורי בביצוע מידי של גזר הדין, יש לאזן את "הצורך להימנע מפגיעה קשה ובלתי הפיכה בנידון עקב מאסרו המידי, אם יתברר בדיעבד - לאחר בירור ערעורו - כי מאסרו היה בלתי מוצדק" (ע"פ 111/99 שוורץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 270, 241 (2000) (להלן: הלכת שוורץ)). בין השיקולים אשר מוטל על בית המשפט, שלפתחו מונחת בקשה לעיכוב ביצוע, לשקול, ניתן למנות את אלה: חומרת העבירה בה הורשע המבקש ונסיבות ביצועה; משכה של תקופת המאסר שנקבעה; טיב הערעור וסיכויי להתקבל; עברו הפלילי של המבקש; התנהגותו של המבקש במהלך המשפט; ונסיבותיו האישיות של המבקש (הלכת שוורץ; ע"פ 5493/16 ירושלמי נ' מדינת ישראל (25.7.2016); ע"פ 5143/15 פלוני נ' מדינת ישראל (6.8.2015)).

15. ובחזרה לענייננו. טענתו המרכזית של המערער מתמקדת, כאמור, בהליך השיקום המוצלח שהוא מצוי בעיצומו, ובנזק הצפוי להליך זה אם יאלץ להחל בריצוי עונשו, דבר שיש לו השפעה ברורה על סיכויי הערעור בהליך העיקרי. המערער סבור, כי אם יחל בריצוי עונש המאסר שהושת עליו, עוד טרם יוכרע ערעורו בהליך העיקרי, צפויה פגיעה ודאית בהליך השיקום, ובאפשרות הסבירה כי עונשו יומר למאסר בדרך של עבודות שירות.

אין בידי לקבל טענה זו של המערער. תמים דעים אני עם בית המשפט המחוזי, כי אין כל מניעה שהמערער ימשיך בהליך השיקום שבו החל, גם בתקופה שבה הוא נתון במאסר. יש להזכיר, בהקשר זה, את דברי בית המשפט המחוזי, בהחלטתו מיום 20.12.2016, במסגרתם הוא הנחה את שירות בתי הסוהר לבחון אפשרות ל"שיבוץ המערער במתקן כליאה שיאפשר לו להמשיך בהליך השיקומי בו הוא החל". יש להוסיף, כי שיקולי השיקום אינם חזות הכל, ויש לאזנם אל מול שיקולים מנוגדים, הנותנים ביטוי לחומרת מעשיו של המערער ולעברו הפלילי המכביד. מבלי לקבוע מסמרות בדבר, אציין כי להתרשמותי, לאחר שנתתי דעתי לכלל השיקולים הצריכים לעניין, כי הסיכוי שעונשו של המערער יומר, בסופו של יום, למאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות בלבד, איננו גבוה, ולא אוסיף על כך. בנסיבות אלו, ובשים לב לאורכה של תקופת המאסר שהושתה על המערער, היינו 24 חודשי מאסר, אין חשש של ממש כי תכלית הערעור בהליך העיקרי תסוכל אם לא יעוכב ביצוע המאסר, ועל כן לא מצאתי טעם מבורר לעכב את ביצוע העונש.

לסיים, יש מקום להתייחס בקצרה לחומרת העבירות שביצע המערער. המעשים המיוחסים למערער מעוררים סלידה, וגם אם אין מדובר בפגיעה פיזית במתלוננות, הרי שאין להקל ראש בפגיעה המשמעותית ברכושן, ובתחושת הביטחון שלהן ושל הציבור בכללותו. לעצם החומרה הגלומה במעשים, יש גם להוסיף את מספר העבירות הרב שביצע המערער; את העובדה כי מעשיו היו מתוכננים ושיטתיים; ואת העובדה כי הוא ושותפו כיוונו את המעשים כלפי אנשים מבוגרים, שאותם הם ראו כחסרי מגן.

16. לאור האמור לעיל, הערעור נדחה בזאת.

17. עיכוב ביצוע עונש המאסר עליו הוריתי בהחלטתי מיום 21.12.2016, מבוטל בזאת.

המערער יתייצב לריצוי עונשו, ביום 22.1.2017, בשעה 10:00, בבית מעצר "הדרים", או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון ועותק מהחלטה זו. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

הנני מצטרף להמלצתו של בית המשפט המחוזי, לפיה תבחן האפשרות לשלב את המערער במתקן כליאה אשר יאפשר לו להמשיך בהליך השיקומי בו החל.

ניתנה היום, כ"ג בכסלו התשע"ז (23.12.2016).

ש ו פ ט
